

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

ҚАРОР

Дар бораи Тартиби аз ҷониби корфармо ҷуброн гардидани зарар бо сабаби бад шудани саломатӣ ё фавти кормандон (қарори Ҳукумати ҚТ аз 3.03.2018 № 112)

Мутобиқи моддаи 343 Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва моддаи 51 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ" Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад (*қарори Ҳукумати ҚТ аз 3.03.2018 № 112*):

1. Тартиби аз ҷониби корфармо ҷуброн гардидани зарар бо сабаби бад шудани саломатӣ ё фавти кормандон тасдиқ карда шавад (замима мегардад).

2. Вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо ва корхонаҳо, новобаста ба шакли моликият, ҷуброни зарарро, ки ба кормандон ҳангоми иҷрои ўҳдадорихои меҳнатӣ расонида шудааст, тибқи Тартиби аз ҷониби корфармо ҷуброн гардидани зарар бо сабаби бад шудани саломатӣ ё фавти кормандон амалӣ намоянд.

3. Қарори Шӯрои Вазирони Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20 марти соли 1994, № 134 "Дар бораи масъалаҳои аз ҷониби корхонаҳо, ташкилоту муассисаҳо ҷуброн гардидани зараре, ки ҳангоми иҷрои ўҳдадорихои меҳнатӣ дар шакли маъҷубӣ, бемории касбӣ ё осеб дидани саломатӣ ба кормандон расонида шудааст" ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 17 апрели соли 1998, № 118 "Дар бораи даровардани тағйиру иловаҳо ба қарори Шӯрои Вазирони Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20 марти соли 1994, №134" аз эътибор соқит дониста шаванд.

Раиси

Ҳукумати Ҷумҳурии

Тоҷикистон

Эмомалӣ Раҳмон

аз 21 октябри соли 2014 №661

ш. Душанбе

**Тартиби аз ҷониби корфармо ҷуброн гардидани зарар бо сабаби бад
шудани саломатӣ ё фавти кормандон
(қарори Ҳукумати ҚТ аз 3.03.2018 № 112)**

1. Муқаррароти умумӣ

1. Тартиби аз ҷониби корфармо ҷуброн гардидани зарар бо сабаби бад шудани саломатӣ ё фавти кормандон (минбаъд - Тартиби мазкур) муносибатҳоро оид ба ҷуброни зараре, ки сабаби захмбардорӣ, бемории касбӣ ё фавти кормандон (минбаъд - захмбардорӣ меҳнатӣ) ҳангоми иҷрои ўҳдадориҳои меҳнатӣ мегардад, ба танзим мебарорад.

2. Корфармо барои расонидани зарар ба саломатии кормандон, хизматчиён, аъзои хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) ва дигар кооперативҳо, инчунин ба шахрвандоне, ки тибқи шартномаҳои гражданию ҳуқуқӣ фаъолият менамоянд, дар натиҷаи захмбардорӣ меҳнатӣ, ки бо гуноҳи корфармо ҷӣ дар ҳудуд ва ҷӣ берун аз ҳудуди он, инчунин ҳангоми ба ҷойи кор омадан ё аз ҷойи кор рафтани ба нақлиёти пешниҳоднамудаи корфармо руҳ додааст, ҷавобгарии моддиро ба ўҳда дорад.

3. Корфармо вазифадор аст зарареро, ки ба саломатии корманд ҳангоми иҷрои вазифаҳои меҳнатӣ аз сарчашмаи хатари зиёд расонида шудааст, агар аз таъсири қувваи рафънопазир ё аз беэҳтиётӣ корманд ба вуқӯъ омадани онро исбот карда натавонад, пурра ҷуброн намояд.

4. Агар зарар ба саломатии корманд на аз сарчашмаи хатари зиёд расонида шуда бошад, корфармо аз ҷуброни зарар озод карда мешавад, агар исбот намояд, ки зарар бо гуноҳи ў ба вуҷуд наомадааст.

5. Захмбардорӣ меҳнатӣ ҳамон вақт бо гуноҳи корфармо бавуқӯъомада ҳисобида мешавад, агар он дар натиҷаи таъмин накардани шароити беҳатари меҳнат ба вуҷуд омада бошад.

6. Далели ҷавобгарии корфармо барои зарари расонидашуда ҳуҷҷатҳои зерин шуда метавонанд:

- санад оид ба ҳодисаи нохуш дар истехсолот, ҳукм ё ҳалномаи суд, қарори прокурор, мақоми таҳқиқ ё тафтишоти пешакӣ;

- ҳулосаи нозири техникийи меҳнат ва ё дигар шахсони мансабдор, ки назорат ва санҷиши қонунгузорӣ меҳнат, қоидаҳои ҳифзи меҳнат, меъёрҳои беҳатарии меҳнат ва тафтишоти ҳодисаҳои нохуш дар истехсолотро мегузаронанд;

- ҳулосаи тиббӣ дар бораи бемории касбӣ;

- фармони корфармо дар бораи таъин намудани мучозоти интизомӣ ва ҷаримаандозии маъмурӣ аз ҷониби мақоми ваколатдор ба шахсони масъул;

- қарори кумитаи иттифоқи касаба ё намояндагони кормандон дар назди корфармо оид ба чуброн намудани хароҷот ба бучети суғуртаи давлатии иҷтимоӣ аз ҷониби корфармо барои ба корманд пардохт намудани кӯмакпулии корношоҷии муваққатӣ бо сабаби захмбардории меҳнатӣ.

7. Агар беэҳтиётии ҷабрдида барои ба вучуд омадан ё зиёдшавии зарар мусоидат карда бошад, пас вобаста ба дараҷаи гуноҳи ҷабрдида ҳаҷми зарар мутаносибан кам карда мешавад. Ҳангоми беэҳтиётии ҷабрдида ва мавҷуд набудани гуноҳи корфармо дар сурате, агар ҷавобгарии ӯ новобаста ба гуноҳ ба вучуд ояд, ҳаҷми чуброн низ мутаносибан кам мешавад. Бо вучуди ин барои даст кашидан аз чуброни зарар роҳ дода намешавад.

8. Ҳангоми муайян кардани дараҷаи гуноҳи ҷабрдида ҳулосаи кумитаи иттифоқи касабаи корфармо ё мақоми намояндагии дигари аз ҷониби кормандон ваколатдоршуда вобаста ба ин масъала баррасӣ карда мешавад.

9. Ҷавобгарии омехта ҳамчун ҷавобгарии иловагии чуброни зарар ҳангоми пардохти кӯмакпулии яквақтаина, инчунин ҳангоми пардохти чуброни зарар бо сабаби фавти саробон амалӣ карда намешавад.

10. Чуброни зарари ба ҷабрдида пардохтшаванда аз пардохти хароҷоти иловагӣ барои табобат, маблағҳои пулӣ ба андозаи музди меҳнат (ё қисми дахлдори он) вобаста ба дараҷаи гум кардани қобилияти меҳнатии касбӣ дар натиҷаи ҳамин захмбардории меҳнатӣ, кӯмакпулии ҳармоҳа, кӯмакпулии яквақтаина ва пардохти зарари маънавӣ иборат мебошад.

11. Дараҷаи гум кардани қобилияти меҳнатии касбии ҷабрдида дар натиҷаи захмбардории меҳнатӣ аз ҷониби мақоми давлатии ташҳиси тиббию иҷтимоӣ бо фоиз бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

12. Бо муайян намудани дараҷаи гум кардани қобилияти меҳнатии касбӣ, ҳангоми мавҷуд будани асос гурӯҳи дахлдори маънобӣ муқаррар гардида, эҳтиёҷмандии ҷабрдида ба намудҳои иловагии кӯмак муайян карда мешавад.

13. Маблағҳои чуброни зарар вобаста ба баланд гардидани нархҳои истеъмолий бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон индексатсия карда мешаванд.

14. Ҳангоми баланд бардоштани ҳаҷми музди меҳнат ҳамаи маблағҳои чуброни зарар мутаносибан бо зиёд шудани ҳаҷми музди меҳнат баланд бардошта мешаванд.

2. Тартиби баррасии аризаҳо оид ба чуброни зарар

15. Ариза оид ба пардохти чуброни зарар ба унвонии маъмурияти корфармое, ки ба расонидани захмбардории меҳнатӣ ҷавобгар мебошад, пешниҳод карда мешавад.

16. Дар ҳолати барҳамхӯрӣ ё азнавтаъсисдиҳии корфармо ариза ба вориси ҳуқуқи вай пешниҳод карда мешавад.

17. Аз ҷониби кормандоне, ки захмбардории меҳнатиро дар давраи кор дар хориҷа гирифтаанд ё аъзои оилаи онҳо ариза дар хусуси пардохти чуброни зарар ба корфармое, ки онҳоро барои кор ба хориҷа фиристодааст, пешниҳод карда мешавад. Инчунин ариза ба корфармо дар хориҷа, ки

захмбардории меҳнатӣ дар он чо ба вуқӯъ омадааст, пешниҳод карда мешавад.

18. Ба ариза дар хусуси пардохти ҷуброни зарар хулосаи мақоми давлатии ташхиси тиббию иҷтимоӣ оид ба дараҷаи гум кардани қобилияти меҳнатии касбӣ, инчунин маълумотнома дар хусуси эҳтиёҷ доштани ҷабрдида ба кӯмаки дигар замима карда мешавад. Барои тамдиди пардохтҳо оид ба ҷуброни зарар низ чунин ҳуҷҷатҳо пешниҳод карда мешавад.

19. Муоина дар мақоми давлатии ташхиси тиббию иҷтимоӣ аз рӯи роҳхати маъмурияти корфармо, кумитаи итifoқи касаба ё мақомоти дигари дахлдор, ки дар ҳудуди он ҳодисаи нохуш рӯй додааст, мақоми судӣ ё тибқи аризаи ҷабрдида бо пешниҳоди санади Н-1 дар хусуси рӯй додани ҳодисаи нохуш дар истеҳсолот, инчунин ҳуҷҷатҳои дигар, ки ҳодисаи нохушро ҳангоми иҷрои вазифаҳои меҳнатӣ тасдиқ мекунанд ё роҳхати муассисаи табобатиро профилактикӣ гузаронида мешавад.

20. Ташхиси такрорӣ ҳангоми фарорасии мӯҳлати муқарраршудаи муоинаи такрорӣ аз ҷониби мақоми давлатии ташхиси тиббию иҷтимоӣ аз рӯи аризаи ҷабрдида ё шахсони манфиатдор гузаронида мешавад.

21. Ба ариза оид ба пардохти ҷуброни зарар ба шаҳрвандоне, ки барои чунин пардохт бинобар гум кардани саробон ҳуқуқ доранд, замима мешаванд:

- нусхаи шаҳодатнома дар бораи ғавти саробон;

- маълумотномаи мақоми дахлдор дар бораи ҳайати оилаи ғавтида, аз ҷумла онҳое, ки таҳти саробонии ӯ қарор доранд ё нусхаи қарори суди дахлдор:

- маълумотномаи мақомоти дахлдор дар хусуси он, ки падар ё модар, ҳамсар ё аъзои дигари оилаи шахси ғавтида, ки ба нигоҳубини кӯдакон, бародарон, хоҳарон ё наберагони ба синни 14-солагӣ нарасидаи ғавтида машғул аст, дар ягон ҷой кор намекунанд;

- маълумотномаи муассисаи таълимӣ дар бораи он, ки шаҳрвандони синни аз 18 то 23 сола, ки ҳуқуқ ба гирифтани ҷуброни зарарро доранд, дар муассисаҳои рӯзонаи таълимӣ таҳсил менамоянд.

22. Дар маълумотномаи мақоми дахлдор оид ба ҳайати оилаи саробон, аз ҷумла ашхоси таҳти саробонии ӯ қарордошта, насаб, ном, номи падар, моҳ ва соли таваллуди ҳар як аъзои оила нишон дода мешавад.

23. Ба шахсони барои гирифтани ҷуброни зарар ҳуқуқдошта, ки дар шаҳр ва хонаҳои хусусӣ зиндагӣ мекунанд, маълумотнома аз ҷониби раиси маҳалла тасдиқ карда мешавад.

24. Далели таҳти саробонӣ қарор доштан ҳангоми мавҷуд набудани ҳуҷҷатҳои дахлдор ва имконияти барқарор намудани онҳо, инчунин дар ҳолати розӣ набудани шахси манфиатдор бо маълумотнома бо тартиби муқаррарнамудаи Кодекси муурофиавии граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

25. Маъмурияти корфармо вазифадор аст, ки ба аризадиханда ҷиҳати дастрас намудани ҳуҷҷатҳои дахлдори барои талаб намудани ҷуброни зарар

зарурбуда мусоидат намуда, дар ҳолатҳои дахлдор онҳоро аз дигар корфармоён дархост намояд.

26. Бо хоҳиши ҷабрдида ё шахсони дигари манфиатдор кумитаи иттифоқи касабаи ташкилот ё мақоми дигари ваколатдор барои иштирок дар гуфтушунид бо маъмурияти корфармо намояндаи худро сафарбар менамояд.

27. Маъмурияти корфармо вазираддор аст, ки аризаро дар хусуси пардохти ҷуброни зарар баррасӣ намуда, дар давоми 10 рӯз қарори дахлдор қабул намояд.

28. Ҳангоми розӣ набудани шахси манфиатдор бо қарори маъмурияти корфармо ё дар ҳолати нагирифтани ҷавоб дар мӯҳлатҳои муқарраргардида, баҳс аз ҷониби суд баррасӣ карда мешавад.

29. Кумитаи иттифоқи касабаи корфармо ё мақоми дигари ваколатдор ҳуқуқ дорад, бо розигии шахсони манфиатдор бо ариза муроҷиат кунад ва дар раванди баррасии масъала ширкат намояд. Ариза дар хусуси ҷуброни зарар бо хоҳиши аризадиханда ба суди маҳалли ҷойгиршавии корхона, ё ҷои зисти аризадиханда, ё ҷои расонидани зарар пешниҳод карда мешавад. Ба талабот оид ба ҷуброни зараре, ки ба кормандон бо захмбардорӣ ҳангоми иҷрои вазифаҳои меҳнатӣ расонида шудаанд, инчунин бо сабаби ғавти саробон мурури даъво паҳн намегардад.

3. Тартиб ва мӯҳлатҳои пардохти ҷуброни зарар

30. Пардохти ҷуброни зарар аз ҷониби корфармо, ки барои расонидани зарар ҷавобгар мебошад, амалӣ карда мешавад. Дар ҳолати таҷдид ё барҳам хӯрдани корхона, пардохти он аз ҷониби вориси ҳуқуқи вай, ҳангоми набудани он аз ҷониби мақоми, ки ба он маблағҳои ҷамъшуда барои ҷуброни зарар гузаронида шудаанд ё бояд гузаронида шаванд, анҷом дода мешавад.

31. Ҷуброни зарар пардохт карда мешавад:

- ба ҷабрдидагон - аз рӯзе, ки дар натиҷаи захмбардорӣ меҳнатӣ пурра ё қисман қобилияти меҳнатии касбиашонро гум кардаанд;

- ба шахсоне, ки ба гирифтани ҷуброни зарар бо сабаби ғавти саробон ҳуқуқ доранд, аз рӯзи ғавти ӯ, вале на пештар аз рӯзи пайдо кардани ҳуқуқ барои гирифтани ҷуброни зарар.

32. Ҳангоми пешниҳоди ариза дар бораи ҷуброни зарар пас аз гузаштани 3 сол баъди аз ҷониби ҷабрдида бо сабаби захмбардорӣ меҳнатӣ гум кардани қобилияти меҳнатии касбӣ ё пас аз ғавти саробон, пардохти ҷуброни зарар аз рӯзи муроҷиат амалӣ карда мешавад. Рӯзи муроҷиат рӯзи пешниҳоди ариза ҳисоб карда мешавад.

33. Тамдиди пардохтҳо оид ба ҷуброни зарар аз рӯзи ба итмом расидани пардохтҳои қаблӣ, новобаста ба вақти муроҷиати ҷабрдида ё дигар шахсони манфиатдор ба маъмурияти корфармо амалӣ карда мешавад.

34. Маблағҳои ҷуброни зарар барои вақти ба итмомрасида дар ҳолате пардохт карда мешавад, агар дар ин муддат қобилияти меҳнатии гум кардашуда, инчунин бо пешниҳоди ҳуҷжатҳои зарурӣ тасдиқи худро ёфта бошанд. Бо ҷунин шартҳо пардохти ҷуброни хароҷоти иловагӣ, ки ба зарар ёфтани саломатӣ вобаста мебошад, амалӣ карда мешавад.

35. Чуброни зарар барои музди меҳнати аздастдода дар мӯҳлате амалӣ карда мешавад, ки гум кардани қобилияти меҳнати касбӣ бо сабаби захмбардории меҳнатӣ дар он муқаррар шудааст ва хароҷоти иловагӣ бошад дар мӯҳлате, ки ниёзмандӣ ба он муайян гаштааст.

36. Ба шахрвандоне, ки барои гирифтани чуброни зарар бо сабаби фавти саробон ҳуқуқ доранд, пардохти чуброн тибқи муқаррароти банди 41 Тартиби мазкур, новобаста ба даромади онҳо, амалӣ карда мешавад.

37. Дар сурати тағйирёбии дараҷаи гум кардани қобилияти меҳнати касбии ҷабрдида, шумораи шахсони ба гирифтани чуброни зарар ҳуқуқдошта, бозҳисобии маблағҳои пардохтшаванда амалӣ карда мешавад.

38. Гиранда вазифадор аст, дар шакли хаттӣ дар хусуси тағйироти баамаломеда, ки сабаби аз нав ҳисобӣ намудани ҳаҷми чуброни зарар мешавад, корфарморо хабардор намояд.

39. Дар давраи пардохти чуброни зарар парвандаҳои ҷабрдидагон дар бораи таъини чуброни зарар дар шӯъбаи муҳосибии корфармо нигоҳ дошта мешаванд.

40. Пас аз гузаштани ду сол баъди қатъ гардидани пардохти чуброни зарар парвандаҳои зикргардида барои нигоҳдорӣ ба бойгонии корфармо супорида мешаванд.

41. Пардохти маблағҳои чуброни зарар барои моҳи ҷорӣ на дертар аз ба охир расидани он амалӣ карда мешавад.

42. **Маблағҳое, ки барои чуброни зарар пардохт мешаванд, андозбандӣ карда намешаванд.** Дастрас ё интиқол додани маблағҳо, аз ҷумла берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои пардохти чуброни зарар пешбинӣ шудаанд, аз ҳисоби корфармое, ки барои расонидани зарар ҷавобгар мебошад, амалӣ карда мешавад.

43. Бо хоҳиши гирандагон ин маблағҳо метавонанд ба суратҳисоби онҳо ба бонк интиқол дода шаванд.

44. Бозҳисобии маблағҳои чуброни зарари таъиншуда дар мӯҳлатҳои зерин анҷом дода мешавад:

- ҳангоми пайдо шудани ҳуқуқ ба баландшавии ҳаҷми чуброн аз рӯзи аввали моҳ, баъд аз моҳе, ки ҷабрдида барои бозҳисобӣ бо ҳамаи ҳуҷҷатҳои зарурӣ муроҷиат намудааст;

- ҳангоми ба вуқӯъ омадани ҳолатҳое, ки ба кам гардидани ҳаҷми пардохти чуброн мерасонад - аз рӯзи аввали моҳи баъд аз моҳе, ки ҳолатҳои дахлдор ба амал омадаанд.

45. Дар ҳолати дар хонаи пиронсолону маъҷубон ҷойгир намудани шахрванде, ки ба ӯ чуброни зарар таъин шудааст, ба ӯ фарқияти байни маблағи таъингардидаи чуброни зарар ва маблағи нигоҳдошт дар ин хона, вале на камтар аз 25 фоизи маблағи таъмингардидаи чуброни зарар пардохт карда мешавад.

46. Ба шахсони ғайри қобили меҳнате, ки дар саробонии шахсони зикргардида қарор доранд, чуброни зарар бо тартиби зайл пардохт мешавад: ба як шахси ғайри қобили меҳнати дар саробон қарордошта чоряки маблағ,

барои ду нафар - сеяки маблағ ва ба се ва аз он зиёд нафарними маблағи пардохт.

47. Қисми боқимондаи чуброни зарар бо тарҳи арзиши нигохубин дар хонаи пиронсолону маъюбон, вале на камтар аз 25 фоизи маблағи таъиншуда, ба худи чабрдида пардохт карда мешавад.

48. Дар давраи адои ҷазои аз озодӣ маҳрум будан бо ҳукми суд маблағҳои даркории чуброни зарар ба суратҳисоби махсуси гиранда интиқол дода шуда, ба ӯ пас аз озод гардидан пардохт мешавад.

49. Пардохти маблағҳои чуброни зарар, ки таъин шуда, сари вақт аз ҷониби чабрдида ё шахси ба гирифтани он ҳуқуқдошта гирифта нашудааст, барои давраи гузашта, вале на бештар аз 3 соли пеш аз мурочиат барои гирифтани он пардохт карда мешавад.

50. Маблағҳои чуброни зарари сари вақт гирифтанашуда бо гуноҳи корфармое, ки барои он ҷавобгар аст, барои давраи гузашта бе ягон маҳдудияти мӯҳлат пардохт карда мешавад.

51. Маблағҳои чуброни зарар, ки бояд ба чабрдида ё ба шахсони дорои ҳуқуқ ба гирифтани онҳо бо сабаби ғавти саробон дода шаванд ва бо сабаби ғавтидан гирифта нашудаанд, ба меросхӯрони онҳо тибқи асосҳои умумӣ пардохт карда мешаванд.

52. Ба аъзои оилаи ғавтида, ки дафстро мегузаронанд, ин маблағҳо то гирифтани шаҳодатнома оид ба ҳуқуқи дар бораи мерос низ пардохт карда мешаванд.

53. Маблағҳоеро, ки аз ҳисоби чуброни зарар чабрдида ё шахсони дорои ҳуқуқ барои гирифтани он дар мавриди гум кардани саробон гирифтаанд, дар ҳолати қабул гардидани қарори пардохтани ин маблағҳо дар асоси ҳуҷҷатҳои қалбакӣ ё маълумоти бардурӯғи пешниҳоднамудаи шахсони манфиатдор, ё пинҳон кардани маълумоте, ки ба муайян намудани ҳаҷми онҳо таъсир мерасонанд, қабул гардида бошанд, корфармо метавонад ин маблағҳоро баргардонад.

54. Баргардонидани маблағҳои нодуруст дастрас гардида барои чуброни зарар, аз ҷониби корфармо бо риояи қафолат, ки қонунгузорӣ барои боздоштани маблағҳо аз пардохти музди меҳнат муайян намудааст, амалӣ карда мешавад.

55. Дар ҳолати қатъ намудани пардохти чуброни зарар қарздорӣ боқимонда бо санади дахлдори суд ситонида мешавад.

56. Нусхаи фармони корфармо, санади дахлдори суд, аризаи чабрдида ва дигар шахсони манфиатдор дар бораи таъини чуброни зарар бо ҳамаи ҳуҷҷатҳои дахлдор дар парвандаи алоҳида барои ҳар як гиранда дар ташкилоти корфармо нигоҳ дошта мешавад. Маъмурияти ташкилот вазифадор аст, нигоҳдорӣ ин ҳуҷҷатҳоро таъмин намояд.

4. Ҳаҷми чуброни зараре, ки бояд ба зарардида чуброн карда шавад

57. Ҳаҷми чуброни зарар бо фоиз аз музди меҳнати чабрдида то захмбардорӣ меҳнатӣ бо дарназардошти дараҷаи гум кардани қобилияти меҳнатии касбӣ муайян карда мешавад.

58. Дар мавриди чуброни музд ва ё қисми он нафақаи маъюбӣ вобаста ба захмбардории меҳнатӣ, инчунин дигар намудҳои нафақа, ки то захмбардорӣ ва ё баъд аз захмбардорӣ таъин шудаанд, ба ҳисоби чуброни зарар дохил намешаванд. Инчунин ба ҳисоби чуброни зарар музде, ки чабрдида баъди захмбардорӣ мегирад, низ дохил намешавад.

59. Аз намудҳои музди меҳнате, ки аз вай ҳаҷми чуброни зарар муқаррар карда мешавад, ҳамаи намудҳои даромадҳои воқеии корманд, ки аз онҳо андозҳои иҷтимоӣ нигоҳ дошта шудааст, ба ҳисоб гирифта мешавад.

60. Идрорпулии (стипендия) дар давраи донишҷӯӣ пардохташаванда ба музди меҳнат баробар карда мешавад.

61. Музди миёнаи моҳона аз рӯи дувоздаҳ моҳи кории пеш аз захмбардории меҳнатӣ, гум кардан ё паст шудани қобилияти меҳнатӣ бо сабаби захмбардории меҳнатӣ муайян карда мешавад. Дар ҳолати бемории касбӣ музди миёнаи моҳона инчунин аз дувоздаҳ моҳи охири корӣ пеш аз қатъ шудани фаъолияти корӣ бо сабаби пайдоиши чунин беморӣ муайян мешавад.

62. Аз ҳисоби моҳҳо, ки аз онҳо музди миёнаи моҳона ҳисоб карда мешавад, моҳҳои нопурраи корӣ, руҳсатии нигоҳубини тифл то синни 3 солагӣ, инчунин вақти кор, ки дар давоми он шахрванд маъюб буд ё чуброни зарар бинобар захмбардории меҳнатиро мегирифт ва ё ба маъюби гурӯҳи I, кӯдаки маъюби то 16-сола ва пиронсоли дар асоси ҳулосаи муассисаи тиббӣ ба нигоҳубин эҳтиҷдоштаро нигоҳубин мекард, ба эътибор гирифта намешавад.

63. Музди миёнаи моҳона, ки дар банди 41 Тартиби мазкур нишон дода шудааст, бо роҳи тақсими тамоми даромадҳои воқеии корманд барои дувоздаҳ моҳи корӣ (хизматӣ) ба дувоздаҳ ҳисоб карда мешавад.

64. Агар кор аз дувоздаҳ моҳ камтар идома дошт, музди миёнаи моҳона бо роҳи тақсими тамоми даромадҳои воқеии корманд ба шумораи моҳҳои воқеии фаъолияткарда, ҳисоб карда мешавад.

65. Дар ҳолатҳое, ки давраи фаъолияти корӣ камтар аз як моҳи тақвимиरो ташкил, медиҳад, ҳаҷми чуброни зарар вобаста аз музди моҳонаи шартӣ ҳисоб карда мешавад.

66. Ҳолати дар банди 65 Тартиби мазкур пешбинигардида ба таври зайл муайян карда мешавад: моҳонаи тамоми давраи фаъолият ба шумораи рӯзҳои кории корманд тақсим карда шуда, маблағи ҳосилшуда ба шумораи рӯзҳои корӣ дар як моҳи миёна зарб зада мешавад. Дар ин ҳолат музде, ки аз он чуброни зарар ҳисоб карда мешавад, наметавонад аз ҳаҷми секаратаи ҳадди ақали музди меҳнат зиёд бошад.

67. Дар ҳолати ғайриимкон будани дастрас намудани ҳуҷҷатҳо оид ба моҳонаи воқеӣ, ҳаҷми чуброни зарар бо дарназардошти музди меҳнати ҳадди ақал, ки дар давраи мурочиати шахрванд амал мекунад, ҳисоб карда мешавад.

68. Ҳаҷми чуброни зарар дар ҳолате, ки музди миёнаи моҳонаи зарардида аз музди ҳадди ақал зиёд нест, бо тартиби пешбининамудаи банди 67 Тартиби мазкур ҳисобӣ карда мешавад.

69. Дар ҳолати захмбардории меҳнати такрорӣ музди миёнаи моҳона бо хоҳиши ҷабрдида барои давраҳои дахлдори пеш аз захмбардории қаблию такрорӣ ҳисобӣ карда мешавад.

70. Агар захмбардории меҳнатӣ ҳангоми кор дар як ташкилот рух дода бошад, ҳаҷми ҷуброни зарар аз рӯи ғоизи умумии гум кардани қобилияти меҳнати касбӣ яқоя бо дарназардошти захмбардории қаблию такрорӣ ҳисоб карда мешавад.

71. Агар захмбардории меҳнатӣ ҳангоми кор дар ташкилотҳои гуногун рух дода бошад, пас муайян кардани ҳаҷми ҷуброни зарар аз ҷониби ташкилотҳо алоҳида, бо дарназардошти ғоизи гум кардани қобилияти меҳнатӣ аз рӯи захмбардории дахлдор амалӣ карда мешавад.

72. Музди миёнаи меҳнати шаҳрвандон, ки дар хориҷи кишвар кор мекунанд, тибқи асосҳои умумӣ ба истисноии пардохти музди меҳнат дар хориҷа, ҳисоб карда мешавад. Ба шаҳрвандон, ки барои кор ба муассисаҳои ташкилотҳои ИДМ ва Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа ва ё ташкилотҳои байналмилалӣ фиристода шудаанд, ҳаҷми ҷуброни зарар метавонад бо хоҳиши онҳо аз рӯи музди миёнаи моҳонаи коргарону хизматчиёни дорои таҳассус ва касбҳои дахлдор дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба давраи муқаррар гаштани ҳаҷми ҷуброн ҳисоб карда шавад.

73. Музди миёнаи моҳонаи шаҳрвандоне, ки дар давраи гузаштани таҷрибаомӯзии истеҳсоли захмбардории меҳнатӣ гирифтаанд, тибқи асосҳои умумӣ ҳисобӣ карда шуда, дар ин ҳолат стипендияи дар давраи омӯзиш пардохтшаванда ба музди меҳнат баробар карда мешавад. Бо хоҳиши шаҳрванд он метавонад инчунин барои давраи қори пеш аз таҷрибаомӯзии истеҳсоли ҳисоб карда шавад.

74. Хулоса ҷиҳати зарурати ба қори дигар гузаронидан, давомнокии он (дар ҳудуди як сол) ва хусусияти қори тавсияшаванда аз ҷониби муассисаи тиббӣ дода мешавад. Ҳангоми дар мӯҳлати муайяншуда ба ҷабрдида қори муносиб надодан, ба ӯ музди миёнаи моҳонае, ки пеш аз захмбардории меҳнатӣ мегирифт, дода мешавад.

75. Тибқи хулосаи муассисаи тиббӣ, корфармо бо розигии ҷабрдида вазифадор аст, дар ҳолати аз ҷониби ӯ бинобар захмбардории меҳнатӣ, дигар иҷро карда натавонистани қори қаблан ба зиммадошта, бозомӯзии ӯро ба ихтисоси нав аз ҳисоби худ таъмин намояд. Дар давраи омӯзиши ихтисоси нав ба ҷабрдида музди миёнаи моҳонаи қои қори пештара пардохт карда мешавад. Дар ин давра пардохти маблағҳо ва ҷуброни зарар аз 12 моҳ зиёд буда наметавонад.

5. Ба ҷабрдида пардохт намудани хароҷоти иловагӣ вобаста ба захмбардории меҳнатӣ

76. Корфармое, ки барои расонидани зарар ҷавобгар мебошад, вазифадор аст, ки ба ҷабрдида илова ба пардохти музди миёнаи моҳона хароҷоти иловагиро ҷуброн намояд. Ба ҷуброни хароҷоти иловагӣ дохил мешаванд: хариди ғизои иловагӣ, доруворӣ, протезгузорӣ, нигоҳубини ҷабрдида, табобати санаторию курортӣ, бо дарназардошти пардохти роҳқиро то қои

табобат ва бозгашт аз он чой ва дар ҳолатҳои зарурӣ пардохти роҳкирои роҳбалади ҷабрдида, дастрас намудани воситаҳои махсуси нақлиёт, таъмири пурраи ин воситаҳо, хариди сӯзишворӣ ва дигар кӯмаке, ки ҷабрдида бо он ниёз дорад ва онро аз дигар корфармоён музднок гирифтааст.

77. Ба маъҷубони гурӯҳи I ҳулосаи мақоми давлатии ташхиси тиббию иҷтимоӣ зарурат надорад ба ғайр аз ҳолатҳои, ки онҳо ба нигоҳубини махсуси тиббӣ ниёз доранд.

78. Ба ҷабрдидае, ки ба якчанд намуди кӯмак ниёз дорад, ҳар як намуди алоҳидаи кӯмак ҷуброн карда мешавад.

79. Ҳаҷми хароҷоти иловагӣ дар асоси ҳисобҳои корфармоёни дахлдор ва ҳуҷҷатҳои дигар ва ё мувофиқи нархҳои, ки дар он маҳал амал мекунанд ва ҷабрдида онҳоро пардохтааст, муайян карда мешавад.

80. Хароҷоти иловагӣ ба ҷабрдидае, ки ба нигоҳубини махсуси тиббӣ ниёз дорад, дар ҳаҷми дукаратаи музди меҳнати ҳадди ақал муқаррар карда шуда, барои дигар ҷабрдидагон дар ҳаҷми 60 фоизи ҳамин сатҳ муқаррар мегардад.

81. Хароҷоти иловагӣ барои нигоҳубини маишии ҷабрдида, ки ба нигоҳубини махсуси тиббӣ ё парастории маишӣ ниёз дорад дар ҳаҷми 50 фоизи музди меҳнати ҳадди ақал пардохт карда мешавад. Хароҷот барои нигоҳубини маишӣ дар алоҳидагӣ аз хароҷот барои нигоҳубини махсуси тиббӣ пардохт карда мешавад.

82. Дар ҳолати пешниҳод намудани ҳулосаи мақоми давлатии ташхиси тиббию иҷтимоӣ оид ба ниёз доштани ҷабрдида ба табобати санаторию курортӣ, ба ӯ рухсатии иловагӣ бар зами рухсатии ҳарсола дода мешавад.

83. Пардохт барои табобат ҳангоми дар рухсатӣ будан, тибқи қоидаҳои муқарраргардида барои пардохти рухсатиҳои ҳарсола амалӣ карда мешавад. Ҷуброни зарар дар давраи дар рухсатӣ будану табобат гирифтани тибқи асосҳои умумӣ анҷом дода мешавад. Ҳаҷми хароҷоти сафари ҷабрдида, инчунин шахсоне, ки ӯро роҳбаладӣ мекунанд, тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мегардад.

84. Илова ба ҷуброни моҳонаи аздастдода ва пардохти намудҳои дигари ҷуброни иловагӣ, корфармо ба ҷабрдида кӯмакпулии яқвақтаина пардохт менамояд.

85. Корфармо вазифадор аст, ба ҷабрдида бинобар захмбардории меҳнатӣ зарари маънавиро ҷуброн намояд. Зарари маънавӣ дар шакли пулӣ ё дигар намуди кӯмаки моддӣ, новобаста аз ҷуброни зарари молумулкӣ пардохт карда мешавад.

86. Ҳангоми ба миён омадани баҳс ҳаҷми ҷуброни зарар ба тариқи судӣ муайян карда мешавад.

6. Ҷуброни зарар бо сабаби фавти саробон

87. Корфармо ё вориси ҳуқуқии он вазифадор аст, зарари дар натиҷаи ҳодисаи нохуш ба истехсолот расонидаашро ҷуброн кунад.

88. Корфармо, ки ҳодисаи нохуш дар истехсолот ё бемории касбӣ бо гуноҳи пурра ё қисмани ӯ рух додааст, барои ҷуброни зарари расонидааш

вазифадор аст, ки музди меҳнати ҷабрдида, ки дар натиҷаи гум кардани қобилияти меҳнатӣ ё кам шудани он аз даст додааст, ҳам дар вақти муваққатан қобили меҳнат набудан ва ҳам дар вақти маъҷубӣ, дар ҳаҷми пурра пардохт намояд.

89. Пардохти ҷаброни зарар вобаста ба муваққатан аз даст додани қобилияти меҳнатӣ, маъҷубӣ, ғавти ҷабрдида дар натиҷаи ҳодисаи нохуш дар истеҳсолот ё бемории касбӣ, ҳар моҳ сураат мегирад.

90. Мувофиқи шартнома бо корфармо пардохти нафақа ва кӯмакпулиро ба ҷабрдида мумкин аст мақомоти ҳифзи иҷтимоӣ анҷом диҳад. Дар ин маврид корфармо ҳар моҳ ба ин мақомот пул мегузаронад. Ҳангоми таъхири пулгузаронӣ мақомоти ҳифзи иҷтимоӣ ҳақ дорад ба корфармо дар бораи бе ягон гуфтугӯ баргардонидани кӯмакпулӣ ё нафақаи барои ҷабрдида пардохтшуда иддао изҳор намояд.

91. Ба кормандоне, ки дар натиҷаи ҳодисаи нохуш дар истеҳсолот маъҷуб шудаанд, илова ба маблағи ҷаброни зарари барои чунин ҳолатҳо муқарраршуда на камтар аз музди миёнаи меҳнати дувоздаҳмоҳаи ҷабрдида кӯмакпулии яқвақтаина дода мешавад (*қарори Ҳукумати ҚТ аз 3.03.2018 № 112*).

92. Ҳуқуқ барои гирифтани ҷаброни зарар шаҳрвандони ғайриқобили меҳнате доранд, ки зери сарпарастии ғавтида қарор доштанд ё то ғавти ӯ ба гирифтани маблағ барои нигоҳубин аз ӯ ҳуқуқ доштанд.

93. Ба шахсони ғайри қобили меҳнати дар саробонии шахси ғавтида қарордошта ва ба ҷаброни зарар ҳуқуқдошта, ҷаброн дар ҳаҷми музди миёнаи меҳнати шахси ғавтида бо тарҳи қисми ба худӣ ӯ мансуббуда ва ба шаҳрвандони қобили меҳнат, ки таҳти саробонии ӯ қарор доштанд, вале ба ҷаброн ҳуқуқ надоранд, муайян карда мешавад. Барои муайян намудани ҳаҷми пардохти ҷаброн, ба ҳар як шаҳрванд, ки дорои ҳуқуқи ҷаброн аст, қисми музди меҳнати шахси ғавтида, ки ба ҳамаи шаҳрвандони зикргардида рост меояд, ба шумораи онҳо баробар тақсим карда мешавад.

94. Ба шахсони ғайриқобили меҳнат, ки таҳти саробонии шахси ғавтида қарор надоранд, вале ба ҷаброни зарар ҳуқуқ доранд, ҳаҷми он бо тартиби зайл муқаррар карда мешавад: агар маблағҳо барои таъминот тариқи суд рӯёнда шуда бошанд, пас ҳаҷми ҷаброни товони зарар дар ҳаҷми маблағи таъиннамудаи суд муайян карда мешавад; агар маблағ барои таъминот бо тартиби судӣ рӯёнида нашуда бошад, ҷаброни зарар бо дарназардошти шароити модии шаҳрвандон ва имкониятҳои расонидани кӯмаки дар давраи зиндагӣ доштаи шахси ғавтида муқаррар карда мешавад.

95. Ба шаҳрвандоне, ки ҳуқуқ ба ҷаброни зарар бо сабаби ғавти саробонро доранд, нафақаи бо сабаби ғавти саробон, инчунин дигар нафақаҳои таъингардида, музди меҳнат, идрорпулӣ ва дигар даромадҳои онҳо ба ҳисоби ҷаброни зарар дохил карда намешаванд.

96. Қисми музди тибқи банди 93 Тартиби мазкур ҳисобгардида, ки ба ҳар як шахсони нишондодашуда, дар ҳолати ғавти саробон рост меояд, минбаъд бозҳисобӣ карда намешавад, ғайр аз ҳолатҳои таваллуди кӯдак баъди ғавти саробон ва таъини (қатъ гардидани) пардохти ҷаброни зарар ба яке аз

волидайн, ба ҳамсар ва ё ба аъзои дигари оила, ки ба нигоҳубини кӯдакон, бародарон, хоҳарон ё наберагони то синни 14-солаи саробони фавтида машғуланд.

97. Дар ҳолатҳои зикргардида қисми музди саробон ба ҳар як узви оилаи дорои ҳуқуқ ба гирифтани ҷуброни зарар, бо дарназардошти каму зиёд шудани шумораи ҷунин аъзои оила ҳисобӣ карда мешавад.

98. Ба шаҳрвандоне, ки ба гирифтани ҷуброни зарар бо сабаби фавти саробон ҳуқуқ доранд, корфармо кӯмаки модии яқвақтаинаро дар ҳаҷми на камтар аз музди меҳнати шастмоҳаи шахси фавтида, пардохт менамояд *(қарори Ҳукумати ҚТ аз 3.03.2018 № 112)*.

99. Ба таркиби моҳонаи (даромади) аздастрафта ҳама гуна навъи пардохти музди меҳнат вобаста ба шартномаҳои (қарордоди) меҳнатӣ ва гражданию ҳуқуқӣ чӣ дар ҷои кори асосӣ ва чӣ дар якҷанд ҷои кор, ки таҳти андозбандӣ қарор мегиранд, дохил карда мешавад. Пардохтҳои дорои хусусияти яқвақтаина ба ҳисоб гирифта намешаванд. Дар давраи корношоямии муваққатӣ ё рухсатии ҳомиладорӣ ва таваллуд ҷубронпулии гирифташуда ҳисоб карда мешавад. Даромад аз фаъолияти соҳибкорӣ, инчунин ҳаққи муаллифи ба таркиби музди меҳнати аздастрафта ба ҳисоб гирифта шуда, дар ин ҳолат даромад аз фаъолияти соҳибкорӣ дар асоси маълумоти нозироти андоз ба он дохил карда мешавад.

100. Музди миёнаи меҳнат (даромад) бо усули ба дувоздаҳ тақсим кардани маблағи умумии музди меҳнати (даромади) дувоздаҳ моҳи кор, ки то захмбардории меҳнатӣ гузаштааст, ҳисоб карда мешавад. Дар сурати, агар ҷабрдида дар лаҳзаи захмбардории меҳнатӣ камтар аз дувоздаҳ моҳ кор карда бошад, музди миёнаи меҳнат (даромад) тариқи тақсими маблағи умумии музди меҳнати (даромади) моҳҳои воқеии корӣ то захмбардории меҳнатӣ ба шумораи ин моҳҳо ҳисоб карда мешавад.

101. Дар сурате, ки агар ҷабрдида дар лаҳзаи захмбардории меҳнатӣ кор накарда бошад, бо хоҳиши ӯ музди меҳнати то озодшавӣ аз кор ё ҳаҷми муқаррарии подошпулии корманд аз рӯи таҳассуси ӯ дар ҳамин маҳал, вале на камтар аз панҷ музди меҳнати ҳадди ақали муқарраргардида ба ҳисоб гирифта мешавад.

102. Аз шумораи солҳое, ки аз онҳо музди миёнаи солона ҳисобӣ карда мешавад, он солҳое ихтисор карда мешаванд, ки дар он шахси фавтида камтар аз дувоздаҳ моҳ кор карда бошад. Барои ҳар як соли аз солҳои барои ҳисобӣ қабулгардида бо тартиби муқарраргардида музди миёнаи моҳона ҳисобӣ карда мешавад.

103. Корфармо вазифадор аст, ба оилае, ки дар натиҷаи захмбардории меҳнатӣ саробонро гум кардааст, зарари маънавиро пардохт намояд. Зарари маънавӣ бо пул ва ё шакли дигари кӯмаки моддӣ, новобаста ба ҷуброни дигари молумулкӣ, пардохт карда мешавад.